Posudek habilitační práce Jiřího Gazdy DYNAMIKA JAZYKOVÝCH PROCESŮ V TRANSFORMAČNÍM A POSTTRANSFORMAČNÍM OBDOBÍ VÝVOJE RUŠTINY. Brno 2012.

Jiří Gazda je odborný asistent, který dlouhodobě působí jako učitel a badatel v oboru jazykovědné rusistiky na Filozofické fakultě MU v Brně. V r. 2012 předložil lingvistickou monografii s uvedeným názvem jako svou práci habilitační. Je orientována na popis a výklad internacionalizačních tendencí v oblasti ruské slovotvorby na přelomu dvacátého a jedenadvacátého století. Předmětem její analýzy jsou jazykové inovace v soudobých textech žurnalistických a publicistických, protože autor správně chápe, že současný sociální a politický diskurs se realizuje skoro výlučně prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, kdežto jazyk umělecké literatury v současnosti už funkci lingvistického (a estetického) etalonu dalekosáhle ztrácí.

V první kapitole své monografie vymezuje autor zdařile konceptuální změny stylu a žánrů v dnešní ruské jazykové situaci a v představách mluvčích o sociálně prestižní podobě mateřského jazyka. Druhou kapitolu věnuje autor procesu internacionalizace slovní zásoby nejen z hlediska celých lexikálních jednotek, ale i z hlediska využívání mezinárodních slovotvorných elementů při tvorbě nových domácích termínů i pojmenování neterminologických.

Oceňuji autorovo důsledné uplatnění komparatistického aspektu rusko-českého. Má dosah jak čistě lingvistický vytčením jazykových, stylistických a statistických shod a rozdílů mezi porovnávanými jazyky, tak navíc - a zcela programově - též lingvodidaktický. I okazionalizmy s cizojazyčnými elementy jsou autorovi právem slovy klíčovými mj. též ve výukové praxi, a to pro jejich průzračnou mezinárodní sémantiku. Při soustředění na styl, stylistiku a výrazovou variabilitu analyzovaných prostředků je autorův záběr značně široký, nejen lingvisticky (uvažuje např. s prospěchem i o jazykové hře v novinových titulcích), ale též graficky a pravopisně (srov. třeba disco hudba, discohudba, disco-hudba, disko-oblečení, jít na disko).

Pozitivním znakem předloženého spisu je jeho úspěšné spojení popisných postupů materiálově filologických a na nich založených vývodů jazykovědně zobecňujících a teoretických. Jazykový (dokladový) materiál ve svých repertoárových přehledech a soupisech získal autor excerpcí z dostupných lexikografických pramenů a vybraných publicistických textů. Z nich a z další literatury předmětu pak vyplývají i jeho obecné závěry. Autor uvádí 267 položek odborné literatury; jejích jednotlivých čísel se v práci dovolává s bezpečnou věcnou znalostí a s plným porozuměním. S jemným rozlišením funkčním a sémantickým se v monografii pojednává o některých termínech, eventuálně o jejich různém užívání v odborné literatuře, např. sufixoidy (též "postpozitivní bloky" nebo "semi-sufixy,,, polusufixy"), internacionální postpozitivní morfémy (tj. geneticky vlastně elementy kořenové, ale v současném derivačním systému ruštiny i některých dalších jazyků chápané už eventuálně jako přechodné morfémy kořenové a afixální), nepevné sufixy (stupňovitě přecházející na jedné straně k pravým sufixům, na druhé straně zase k vícekomponentovým slovům kompozitního typu) atp. Autor vyložil tyto pojmy nejen terminologicky, ale

v jednotlivých případech rozlišil i jazykové pojetí jejich různých dokladů citovaných v práci. Předložený spis Jiřího Gazdy je vědecky přesný a přínosný, založený na bohatém materiálu dokladovém a na znalosti rozsáhlé literatury předmětu.

Doporučuji jej k přijetí jako práci habilitační.

V Brně dne 20. února 2013

Radoslav Večerka

Prof. PhDr. dr. h. c. mult. Radoslav Večerka, DrSc.